

*Keskustakirjaston asiakkailta saatujen unelmien jatkokehitys suunnittelun tueksi*

## **(8) Kategoria: Arkkitehtuuri ja sisustus**

### ***Yleiskuvaus***

Tämä kategorian kohdalla palautetta saatiin määrällisesti paljon. Asiakkaat ovat intoutuneet kuvailemaan tulevan keskustakirjaston arkkitehtuuria ja tunnelmoimaan sen sisustusratkaisuilla. Palaute oli silmiinpistävän yksityiskohtaista ja mielikuvia herättävää.

Vastausten perusteella kirjasto vaikuttaa perustellulta kohteelta näyttävälle arkkitehtuurille (*tärkeimmät esille tulleet asiat/teemat*). Koska rakennuksen luonne on avoin, julkinen tila, myös sen muotokielessä voi pyrkiä erinomaisuuteen. Toisaalta, koska ihmiset kokevat kirjaston yhteiseksi paikaksi, he myös katsovat oikeudekseen ottaa herkästi kantaa sen arkkitehtonisiin ja sisustuksellisiin ratkaisuihin.

Tämän kategorian kohdalla asiakkaiden ja eri asiakasryhmien toiveiden ristiriitaisuus korostuu. Digitaalisen kehityksen kärjessäkin kirjasto ei saisi hukata yleviä perinteitään. Pelkän olemisen sijaan kirjastossa pitää voida tehdä itse. Kirjastoon halutaan paitsi kuhinaa – ihmisiä, jotka houkuttelevat sinne lisää ihmisiä – myös miltei kirkkomaisiin mittasuhteisiin yltävää hiljaisuutta ja työskentelyn rauhaa. Toiveista muodostuu paradokseja, joihin on voitava suunnittelussa vastata. Yhtä aikaa toivottiin esim. kotoisuutta ja kodikkuutta – luonnon läsnäoloa ja luonnollisuutta; vanhan ajan charmia (nostalgia) – modernia ilmettä (digitaalisuus); levollisuutta ja rauhaa – elävyyttä ja vilkkautta; juhlallisuutta ja arvokkuutta – rentoutta ja helppoutta (*tärkeimmät esille tulleet asiat/teemat*).

Yhteenvedona voi todeta, että asiakkaat toivovat tulevaisuuden kirjastossa yhdistyvän monen hyvin erilaisen tilafunktion kuten työskentelytilojen, multimedia- ja studiotilojen, rauhallisten alueiden, vuorovaikutustilojen, tapahtumatilojen, näyttely- ja galleriatilojen, ulkotilojen ja terassien. Erilaisten tunnelmien luominen ja joustava vaihtelu näyttääkin olevan yksi suurimmista tulevaisuuden kirjaston kehittämishaasteista (*tärkeimmät esille tulleet asiat/teemat*).

### ***Luontevia oleskelualueita***

Määrällisesti eniten toiveita ja ideoita saatiin luontevista ja ”kahvilamaisista” oleskelualueista, jossa voi olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa ”ilman ennakoasenteita ja naamioita”, kuten eräs asiakas kirjoitti (*toistuva palaute*). Asiakkaiden mielestä keskustakirjastoon tarvitaan paljon kotoisia saarekkeita, jotka ”rikkovat suomalaisen jään” ja synnyttävät kuin itsestään sosiaalista kanssakäymistä (*miten toiminnan pitäisi olla organisoitu*).

Asiakkaiden palautteesta välittyy toive siitä, etteivät kaikki kirjaston tilat olisi tiukasti suunniteltu vain yhtä tiettyä käyttötarkoitusta vasten (*uusi konsepti*). ”Tiukkojen tilojen” vastakohtana ”väljät ja sallivat tilat”

(vrt. *loose space*) ovat tiloja, joilla voi olla monia käyttötarkoituksia. Asiakkaiden toivoma rosainen tila/ tyhjä tila/ void-tila/ väljä tila on joustavaa ja muunneltavaa, ja se voi saada kokonaan uusia merkityksiä – sellaisia, mihin tilaa ei välttämättä ole alun perin suunniteltu. Ihmiset ja käyttäjät itse voivat antaa tiloille uusia tarkoituksia. Asiakkaat visioivat, että keskustakirjaston turvallisessa julkisessa tilassa tuntemattomat ihmiset on helppo päästää lähelle.

Vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että asiakkaat valitsevat itselleen sopivat vuorovaikutustilat ja hengailupaikat melko yksinkertaisten lakien perusteella (*toistuva palaute*). Suosituttuja ovat paikat, a) joissa on kaunis valo tai aurinko paistaa, b) joissa voi istua pehmeillä tuoleilla, c) joista näkee ulos, d) joissa on muita ihmisiä, e) joissa on kahvila tai muu tarjoilualue, f) joissa on värikästä, g) joissa on houkuttelevia visuaalisia elementtejä.

Monet kritisoivat lähikirjastojen oleskelutiloja ja lukupaikkoja koviksi ja kliiniseksi (*kritiikki*). Selvästikään pehmeitä lukupaikkoja ei ole nykyisellään tarpeeksi. Myös lähikirjastojen valaistusta moitittiin liian kirkkaaksi ja ”laitosmaisten loisteputkien kyllästämäksi”. Ehkä tästä syystä keskustakirjasto-unelmissa korostui tarve pehmeille lukupesille, löhöilyalueille, nojatuolipaikoille, säkkituoleille, riippupallotuoleille, riippumatoille, tyynyille, patjoille, heijaaville kehdoille jne (*kommentit nykyiseen palvelutasoon/ tapaan/ parannusehdotukset*). Lisäksi toivottiin, että valon merkitys huomioitaisiin keskustakirjastossa paremmin kuin aiemmin. Keskustakirjastoon halutaan paitsi paljon luonnonvaloa, myös pehmeitä kohdevaloja ja tunnelmavaloja. Monet toivoivat uuteen kirjastoon myös kirkasvalolamppuja, joiden loisteessa olisi talvisin hyvä ”ladata omia akkujaan” (*kommentit nykyiseen palvelutasoon/ tapaan/ parannusehdotukset*). Ylipäätään asiakkaat korostivat, että keskustakirjaston suunnittelussa pitäisi huomioida pohjoisen pitkä talvi ja kaamosaika, joka vaikuttaa paljon ihmisten energiatasoon ja yleiseen jaksamiseen. Kirjasto voisi myös tässä suhteessa toimia ”voimaantumispaikkana” (*toistuva palaute*).

### *Selkeästi erityylyisiä alueita*

Asiakkaat toivoivat, että keskustakirjastoon muodostuisi selkeästi erityylyisiä alueita (*kommentit nykyiseen palvelutasoon/ tapaan/ parannusehdotukset*). Muutamat mainitsivat esimerkkinä uudistetun Oulunkylän kirjaston, jossa esimerkiksi lehtienlukutila, ”vanhan kirjaston charmi”-alue, hiljaiset työskentelytilat, lasten tila, oleskelusaarekkeet, palvelualue ja kokoelmatila eroavat luonteeltaan selkeästi toisistaan niin, että kirjastossa on helppo liikkua ja löytää etsimänsä. Asiakkaan on helppo saada heti sisään astuttuaan kokonaiskuva kirjaston palvelutarjonnasta.

Asiakkaat kritisoivat kirjastoja siitä, että ne ovat profiloituneet pikemminkin rutiininomaisiksi pistäytymispaikoiksi kuin todellisiksi kaupunkilaisten olohuoneiksi (*kritiikki*). Miten asiakkaat saataisiin viihtymään pidempään?

Asiakkaiden mielestä viihtyisässä asiointiympäristössä erilaiset kokonaisuudet erottuvat selkeästi ja omaleimaisesti. Tilat sisältävät ”huutomerkkejä” eli piristäviä houkutusalueita ja ideapisteitä, joista on

helppo tehdä löytöjä ja ”herätelainoja” (*kommentit nykyiseen palvelutasoon/ tapaan/ parannusehdotukset*). Asiakkaat vertasivat kirjastoa kirjakauppaan ja totesivat, että kirjastoon on vaikeampi tulla oleskelemaan ja ”shoppailemaan” (*kritiikki*). Toisaalta odotukset eivät ole kirjaston kohdalla ihan yhtä korkealla kuin kaupallisella puolella. Asiakkaat korostivat kommentissaan, että pienilläkin ideoilla on helppo luoda uutta ja kiinnostavaa ilmettä tilaan.

Asiakkaat toivoivat myös portaittaisia ja vaiheittaisia siirtymiä erilaisten alueiden välillä, jolloin kirjastotilaan syntyisi melko selkeitä kokonaisuuksia/ ”pienoismaailmoja” (*miten toiminnan pitäisi olla organisoitu*). He ehdottivat mm. että hiljaiset alueet voitaisiin sijoittaa mahdollisimman kauas ulko-ovista ja kohtaamisaulan hälystä, jolloin äänen voimakkuus vaimenisi asteittain siirryttäessä eteenpäin kirjastotilassa.

#### *Kaunis kirjasto*

Useassa keskustakirjasto-unelmassa Helsingin kirjastoprojektia verrattiin Turun uuteen pääkirjastoon ja todettiin, että vähintään yhtä kaunis kirjasto on pääkaupunkiin saatava. Asiakkaat tunsivat Turun kirjaston suunnitteluun liittyneen julkisen taiteen prosenttiperiaatteen, jossa rakennuksen kokonaisbudjetista käytettiin ainakin prosentti taiteeseen. Monet toivoivat, että Helsingissä ymmärretään kirjaston arvo kaupungin sosiaalisena pisteenä ja rakennussuunnitelmiin otetaan myös taide mukaan yhtenä tärkeänä elementtinä (*toistuva palaute*).

#### *Avautuminen ympäröivään kaupunkiin: näkymät, ulkotilat, Kansalaistorin alue*

Asiakkaat toivoivat, että keskustakirjasto avautuisi perinteistä kirjastorakennusta enemmän ympäröivään kaupunkiin (*kommentit nykyiseen palvelutasoon/ tapaan/ parannusehdotukset*). Ideoissa ja unelmissa haaveiltiin keskustakirjaston eri kerroksista paljastuvista kaupunkinäkymistä ja uusista näkökulmista tuttuun kaupunkikuvaan. Toisaalta haluttiin myös, että kirjaston ajankohtaiset tapahtumat ja sisällöt näkyisivät visuaalisina seininä/ taiteellisina toteutuksina ulospäin (*uusi konsepti*).

Asiakkaat ideoivat, että ympäröivä puisto ja kaupunkitila sekä kirjastorakennus voisivat aktivoida toiminnallisesti toisiaan (*uusi konsepti*). Kirjaston ulkotilan ei tarvitse tarkoittaa vain puistoa ja nurmikkoa, vaan kirjaston pitäisi huomioida ne mahdollisuudet, jota kaupunkiympäristö ulkona ja puisto tarjoavat. Odotukset ovat korkealla sen suhteen, miten kirjasto pystyy lunastamaan paikkansa Kansalaistorin elävöittäjänä ja makasiinien vapaan kulttuuritilan perinnön jatkajana. Asiakkaat toivoivat a) erilaisia tapahtumakonsepteja, jotka leviäisivät kirjastotilasta ulos puistoon, b) sisä- ja ulkotilat yhdistäviä alueita ja ratkaisuja, kirjastotilan ”jatkumista” ulos, mainittuja mm. ulkoamfi, parveketerassi, talvipuutarha, pokkaripuutarha, kasvihuone, helpon lukemiston ”puistokirjasto” jne. , c) kirjastoa, joka eläisi vuodenaikojen mukaan.

Kansalaistorin alueen yleistä tunnelmaa moitittiin ankeaksi (*kritiikki*). Lasiarkkitehtuuri ja laatikkotalot koettiin luotaantyöntäviksi ja epäonnistuneiksi. Toivottiin, että keskustakirjasto tuo kontrastia ja elävyyttä alueen sulkeutuneeseen yleisilmeeseen. Haluttiin, että kirjasto rakennuksena viestii vuorovaikutusta, kutsuvuutta ja avoimuutta.

### **Määrällisesti eniten toistuneet ideat**

- Pitkälle kuviteltuja mielikuvia ja tunnelmaan liittyviä tarkkoja kuvailuja, sisustussuunnitelmia, luonnehdintoja rakennuksesta, kommentteja materiaaleihin,
- Luonnonvalo, valoisuus, kohdevalot, tunnelmavalot, kirkasvalolamput
- Ulko- ja sisätilan keskustelu, terassit ja sisäpuistot, tapahtumakonseptit, jotka levittäytyvät puistoon, kirjasto, joka elää vuodenaikojen mukaan
- Paljon kasveja, puutarhamaisia tiloja
- Näkymät kaupunkiin, kirjasto kommunikoi ulos, kirjastosta näkyy kaupungin kasvot
- Eri tilat eri toiminnolle (selkeästi, ”hyvä käyttöliittymä”) ja eri ryhmille
- Viihtyisiä ääniä, taustääniä, solinaa, helinää, puheensorinaa
- Pehmeät lukupaikat ja lukusopet kaikissa variaatioissaan
- Paradoksit: kotoisuus kodikkuus – luonto, luonnollisuus, vanhan ajan charmia (nostalgia) – modernia lookkia (digitaalisuus), levollisuutta ja rauhaa – elävyyttä ja vilkkautta, juhmallisuutta, arvokkuutta – rentoutta, helppoutta
- ”Vapaat tilat” ja lounge-tyyppiset kahvilamaiset alueet, kohtaamisaulat ja nykyaikaiset torit, joilla voi katsella ihmisiä ja näkymiä
- Vaadittiin taidetta kirjastoon, haluttiin kaunis kirjasto, esteettinen elämyksellisyys, jopa työskentelystä kirjastossa halutaan tehdä esteettinen elämys (vrt. Kaisa, Turun pääkirjasto)
- Ei laatikkoa, innovatiivinen ja wow-arkkitehtuuri
- Esteettömyys
- Eriytyisiä tunnelmia, selkeästi erottuvia miljöitä ja saarekkeita
- Ottakaa mallia Kaisasta, Tukholman Kulturhusetista, Amsterdamin Obasta
- Arkkitehtuuria, jossa riittävästi toimintoihin nähden tyhjää tilaa
- Värejä ja värikkyyttä

### **Yksittäiset kiinnostavat mielipiteet ja ideat**

- Mummola kaupungin keskellä
- Väreillä kulkusuuntaa ohjaava kirjasto. Meistä lähes jokainen on elämänsä jossain vaiheessa vanhus tai vauva, joten kaikki hyötyvät ohjaavasta sisustuksesta.
- Ei liian totista tilaa
- Kirppislöydöt toisivat säästöä ja luonnetta paikalle – uudet huonekalut ovat sieluttomia

- Shoppailuajattelu virastoajattelun sijaan: julkinenkin tila saa tarjota tunneperäisiä asiointikokemuksia
- Easy reader –lukemistoa ulos puistoon tai aukiolle kirjaston eteen, tuoleja ja peittoja
- Ottakaa malia Tokion Roppongi Storesta
- Kaiken kansan olohuoneessa voiva liikkua pyörätuolissa liikkuvat henkilöt ja heille on tarjolla pyörätuoliin yhteenkäyviä apuvälineitä, joita voivat kehittää maamme muotoiluoppilaitosten valmistajat päättötöinään. Sokeiden tiivistelmäosasto: päivä lehti näkövammaisille, kohutuimmat uutuuskirjat ja muutamia satukirjoja lapsille.
- Ei mikään lentoasemaa muistuttava paikka
- Kun kirjasto on kaikille ja kun siltä odotetaan paljon erilaisia asioita, tämän odotusten rikkauden tulisi näkyä myös suunnittelussa.
- Heti kun ovesta astuu sisään, niin astuu toiseen ulottuvuuteen. Vaikuttava tunnelma, olkoon tyyli mikä hyvänsä.
- Kirjaston katolla pieni observatorio, jossa järjestetään havaintoiltoja
- Mieluummin japanilainen puutarha kuin tivoli
- Ottakaa mallia Gislavedin kirjastosta Ruotsissa
- Tyhjää ja muokattavaa tilaa, nk. "void-tilaa"
- Ottakaa mallia Helsingin Yliopiston Tiedekulmasta
- Aulassa pelipaikkoja, esim. "ihmisenkokoisen shakin" tai lautapeliin pelaamiseen
- Pyöreitä tiloja on liian vähän kaupungissa. Kaupungin rakennuksien neliömäisyys on tylsää ja ei ihmismieliä avartavaa.
- Kotimaista osaamista niin puitteissa kuin sisustuksessa
- Laitosmaisuuutta ja hypermarkettien vaikutelmaa välttävä
- Yhteistyö toisten virastojen kanssa, esim. taideteosten lainaaminen